

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

А. А. Мелешевич

«29» березня 2018 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня магістра за спеціальністю
056 «ПОЛІТОЛОГІЯ»
(галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»;
освітня програма: «Політологія»)

Схвалено
Вченою радою
факультету соціальних наук і соціальних технологій
(протокол № 3 від 08 лютого 2018 р.)

Голова Вченої ради
декан

С. М. Оксамитна

A handwritten signature in black ink, corresponding to the name S. M. Okhamitna.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю **056 «Політологія» (освітня програма «Політологія»)** передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2018 р. для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія») має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових політологічних дисциплін («Історія політичних вчень», «Порівняльна політологія», «Політична система України», «Політичні партії та партійні системи», «Суспільно-політичні рухи», «Західна політична думка», «Політична культура», «Історія української політичної думки», «Політологічна теорія держави», «Основи міжнародних відносин», «Зовнішня політика України», «Європейські студії»); визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньої програми магістерського рівня.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія») проводиться у формі **письмового екзамену**, під час якого кожен абітурієнт виконує три завдання, вміщені в обраному ним білеті.

Кількість білетів – 30.

Тривалість письмового екзамену – 80 хв.

Зразок білета:

1. Поясніть сутність поняття політичної влади та її походження.
2. Назвіть основні ідеї теорій модернізації та демократичного транзиту.
3. Наведіть поняття та типи політичних режимів, основні ознаки демократії.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Теорії походження держави.
2. Сутність політичної влади та її походження.
3. Поняття державної та політичної влади.
4. Співвідношення політичної та адміністративної складових у державному управлінні.
5. Інституційний підхід до дослідження державної політики.
6. Нормативний підхід до дослідження державної політики.
7. Атрибути і характеристики державної політики.
8. Концепція “масового суспільства”. “Аристократична” і “демократична” критика “масового суспільства”.
9. Політична культура і політична соціалізація.
10. Поняття політичної партії. Типи політичних партій.
11. Теорія соціальних кліважів Ліпсета/Роккана як модель пояснення виникнення політичних партій.
12. Критерії типологізації політичних партій. Типи політичних партій за ідеологічним критерієм.
13. Чинники інституціоналізації політичних партій та партійних систем.
14. Поняття та класифікації партійних систем.
15. Поняття та типи виборчих систем.

16. Особливості мажоритарної виборчої системи: переваги та недоліки.
17. Особливості пропорційної виборчої системи: переваги та недоліки.
18. Виборча система в Україні. Особливості проведення парламентських виборів та виборів до місцевих органів влади.
19. Загрози президенціалізму за Х. Лінцем і загрози парламентаризму за Д. Хоровіцем.
20. Основні положення виборчої географії.
21. Типи політичної культури за Г. Алмондом та С. Вербою.
22. Типи політичного знання. Диференціація політичної науки та політичної філософії.
23. Неоліберальна концепція свободи.
24. Політика мультикультуралізму: проблема співвідношення колективних та індивідуальних прав і свобод.
25. Еволюція та сучасний стан класичних (модерних) ідеологій.
26. Громадянська та національна ідентичність: проблема взаємодії в сучасному європейському просторі.
27. Ліберальне та комунітаристське розуміння свободи і солідарності.
28. Ліберальна та руспубліканська моделі демократії.
29. Сутність деліберативної політики.
30. Беліцистська модель державотворення Ч. Тіллі: процес і його траєкторії.
31. Три типи панування за М. Вебером.
32. Теорія модернізації: основні ідеї.
33. Теорії демократизації у політичній науці.
34. Явище гібридних режимів. Класифікації гібридних режимів.
35. Зовнішні та внутрішні дилеми демократії (модель Ф. Шміттєра).
36. Поняття та типи політичних режимів. Основні ознаки демократії.
37. Поняття тоталітарного політичного режиму. Типи тоталітарних режимів ХХ ст.
38. Форми державного устрою та форми державного правління.
39. Поняття та структура політичної системи.
40. Роль політичних технологій у виборчому процесі.
41. Етнічна ідентичність і її роль у політичному процесі.
42. Феномен колективної ідентичності та її роль у мобілізації суспільно-політичних рухів.
43. Явище репертуарів політики незгоди: його природа і характеристики.
44. Цикли та хвилі політичних протестів.
45. Явище політичних репресій та їхня класифікація за актором та видимістю.
46. Структура політичних можливостей і її вплив на динаміку політики незгоди.
47. Політика незгоди: механізми та процеси.
48. Відмінності Вестфальської системи міжнародних відносин від систем, які історично їй передували.
49. Порівняння системи колективної безпеки та системи колективної оборони.
50. Вплив угод із контролю над озброєнням на ситуацію дилеми безпеки в міжнародній системі.
51. Пояснення причин виникнення війни у яких теоріях міжнародних відносин як реалізм, лібералізм, економічний структуралізм.
52. Типи міжнародних збройних конфліктів.
53. Відмінність між принципом недискримінації та принципом взаємного визнання у міжнародних відносинах.
54. Принципи дотриманням норм міжнародного права в міждержавних взаєминах.
55. Основні рівні аналізу зовнішньої політики.
56. Політична система Європейського Союзу. Повноваження основних інститутів ЄС.
57. Структура та функції Європейського парламенту.
58. Принцип формування та повноваження Ради Європи.
59. Принцип формування та повноваження Ради Європейського Союзу.

60. Принцип формування та повноваження Європейської ради.
61. Розподіл праці як основа існування держави в концепції Платона.
62. Три стани в ідеальній державі Платона. Обґрунтування необхідності правління філософів.
63. «Правильні» та «неправильні» види державного устрою за Арістотелем.
64. Демократія за Арістотелем та її різновиди.
65. Своєрідність культури Відродження відносно середньовічної культури. Теоцентризм та антропоцентризм.
66. Вчення Н. Макіавеллі і макіавеллізм.
67. Проблеми рівності і власності в «Утопії» Т. Мора.
68. Т. Гоббс про природний стан людства та про природні закони.
69. Дж. Локк про природний стан та власність.
70. Концепція поділу влади за Дж. Локком.
71. Принцип поділу влади за Ш. Л. де Монтеск'є.
72. Ж. Ж. Руссо про природний та громадянській стани.
73. Е. Бьорк про емпіричні підстави політичної науки.
74. Політична та державна влада в гегелівській «Філософії права».
75. Марксистське розуміння історії.
76. Теорія суспільних класів за К. Марксом.
77. Сутність анархізму як політичного вчення.
78. Дж. С. Мілл про співвідношення влади і свободи.
79. Дж. С. Мілл як теоретик фемінізму.
80. Де Токвіль про головні тенденції в розвитку демократії.
81. «Політика як покликання та професія» М. Вебера.
82. Підстави поділу суспільства за Х. Ортегою-і-Гассетом.
83. Поняття відкритого та закритого суспільства.
84. Проблема історизму в політичній концепції К. Поппера.
85. Українська політична думка ХІХ – ХХ ст. ст.
86. Партійна система України: еволюція розвитку від 1990-х рр.
87. Трансформація політичного режиму в Україні від 1990-х рр.
88. Ідеології неолибералізму та неоконсерватизму: спільне та відмінне.
89. Поняття та функції громадянського суспільства. Г.В.Ф. Гегель про громадянське суспільство.
90. Поняття політичної еліти. Теоретичні підходи в елітології.

ІІІ. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Алмонд Г., Дж. Пауэлл, К. Стром, Р. Далтон. Сравнительная политология сегодня / сокр. пер. с англ. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 537 с.
2. Алмонд Г., Верба С. Гражданская культура и стабильность демократии // Политические исследования. – 1992. – № 4. – С. 122–134.
3. Арентс Х. Джерела тоталітаризму. – К. : Дух і літера, 2002. – 539 с.
4. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. – М. : Текст, 1993. – 304 с.
5. Берлин І. Две концепции свободы // Современный либерализм. – М. : Дом интеллектуальной книги, Прогресс-Традиция, 1998. – С. 19–43.
6. Валлерстайн И. Три идеологии или одна? // Валлерстайн И. После либерализма. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – С. 74–93.
7. Вебер М. «Типы господства» // Вебер М. Хозяйство и общество. – М. : Прогресс, 1988. – С. 102–121.
8. Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність // Умови громадянства : 3б.

- ст. / під ред. В. ван Спінбергена. – К., 2005. – С. 49–70.
9. Габермас Ю. Що таке деліберативна політика? // Габермас Ю. Залучення іншого. Студії з політичної теорії. – Львів: Астролябія, 2006.
 10. Гарр Т. Почему люди бунтуют? – СПб. : Питер, 2005. – С. 59–137.
 11. Данн В. Н. Державна політика: основи аналізу. – Одеса : АО БАХВА, 2005. – 468 с.
 12. Дегтярев А. А. Теория принятия политических решений в структуре социальных и управленческих дисциплин // Полис. Политические исследования. – 2002. – № 2. – С. 113–125.
 13. Дегтярев А. А. Методологические подходы и концептуальные модели интерпретации политических решений // Полис. Политические исследования. – 2003. – №№ 1, 2, 3.
 14. Дегтярев А. А. Процесс принятия и осуществления решений в публично-государственной политике: динамический цикл и его основные фазы // Полис. Политические исследования. – 2004. – № 4. – С. 158–168.
 15. Демократія. Антологія / упоряд. О. Проценко. – К. : Смолоскип, 2005. – ХХVIII, 1108 с.
 16. Дем'янчук О. П. Державна політика і державне управління: політологічні аспекти. – К. : Факт. 2008. – 272 с.
 17. Лібералізм. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : Смолоскип, 2002. – 1126 с.
 18. Консерватизм. Антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : Смолоскип, 1998. – 820 с.
 19. Кимлічка В. Лібералізм і права меншин. – Харків : Центр освітніх ініціатив, 2001. – 182 с.
 20. Класики політичної думки (від Платона до Макса Вебера). – К. : Тандем, 2002. – 584 с.
 21. Колбеч Г. К. Політика. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 169 с.
 22. Корнхаузер В. Політика масового суспільства // Політологічні читання. – 1992. – № 1. – С. 151–211.
 23. Ледяев В. Г. Власть: концептуальный анализ. – М. : РОССПЭН, 2001. – 384 с.
 24. Міл Дж. Ст. Про свободу; Роздуми про представницьке врядування; Поневолення жінок. – К. : Основи, 2001. – 464 с.
 25. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2006. – 549 с.
 26. Політологія : підручник / за ред. А. Колодій. – К. : Ельга-Н ; Ніка Центр, 2000. – 584 с.
 27. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за ред. В. С. Бакірова, М. І. Сазонова. – Харків : ХНУ, 2008. – 576 с.
 28. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави. – К. : Тандем, 1996. – 240 с.
 29. Скиба В. Й., Горбатенко В. П., Туренко В. В. Вступ до політології. – К. : Основи, 1996. – 718 с.
 30. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии. – М. : Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2003. – 800 с.
 31. Шведа Ю. Теорія політичних партій і партійних систем. – Львів: ЦПД, 2001.
 32. Тейлор Ч. Етика автентичності. – К. : Дух і Літера, 2002.
 33. Шмиттер Ф. Угрозы и дилеммы демократии // ВЕК XX И МИР. – 1994. – № 7–8. – С. 87–101.
 34. D'Anieri P. International Politics: Power and Purpose in Global Affairs. – Wadsworth Publishing, 2013. – 544 p.
 35. Diamond L. Thinking about Hybrid Regimes // Journal of Democracy. – 2002. – Vol. 13. – № 2. – P. 21–35.
 36. Diani M. Towards a Network Theory of (New) Social Movements // European Journal of Social Theory. – 2000. – Vol. 4. – P. 387–406.

37. Gunther R., Diamond L. Species of Political Parties: a New Typology // Party Politics. – 2003. – Vol. 9. – № 2. – P. 167–199.
38. Harris E. Ethnic Violence // Nationalism: theories and cases. – Edinburgh : University of Edinburgh Press, 2014. – P. 128–142.
39. Horowitz D. Comparing democratic systems // Journal of Democracy. – 1990. – Vol. 1. – № 4. – P. 73–79.
40. Koopmans R. Protest in time and space: the evolution of waves of contention // David A. Snow, Sarah A. Soule, and Hanspeter Kriesi, eds. – Blackwell Companion to Social Movements. – P. 19–47.
41. Linz J. The Perils of Presidentialism // Journal of Democracy. – Vol. 1. – № 1, Winter 1990. – P. 51–69.
42. Lipset S., Rokkan S. Party systems and voter alignments: cross-national perspectives. – N. Y. : Free Press, 1967. – XVI, 554 p.
43. McAdam D. Recruitment to High-Risk Activism // American Journal of Sociology. – 1986. – Vol.92. – № 1. – P. 65–86.
44. McAdam D., Tarrow S., Tilly Ch. Dynamics of Contention. – N. Y. : Oxford University Press, 2009. – P. 305–347.
45. McCarthy J., Zald M. Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory // American Journal of Sociology. – May, 1977. – Vol. 82, – № 6 – P. 1212–1241.
46. Polletta F., Jasper J. Collective Identity and Social Movements // Annual Review of Sociology. – 2001. – Vol. 27. – P. 283–305.
47. Saunders C. Using Social Network Analysis to Explore Social Movements // Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest. – 2007. – Vol. 6. – № 3. – P. 227–243.
48. Tarrow S. Power in Movement: Social Movements, Collective Action and Politics. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994.
49. Tilly Ch. War Making and State Making as Organized Crime // Bringing the State Back In / Ed. by Peter Evans, Dietrich Rueschemeyer, and Theda Skocpol. – Cambridge : Cambridge University Press, 1985. – P. 169–186.
50. Weber C. International relations theory: a critical introduction. – Abingdon: Routledge, 2010. – P. 31–35; 40–46; 77–81; 151–157.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія») здійснюється за 100-бальною шкалою (0–100 балів). Результати фахового вступного випробування за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія») визначаються шляхом **переведення екзаменаційної оцінки у шкалу від 100 до 200 балів.**

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія») здійснюється за критеріями, зазначеними у таблиці 1.

Таблиця 1

Кількість балів за письмову екзаменаційну роботу	Критерії оцінювання
91 – 100	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді на всі 3 екзаменаційні питання, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують

	здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
76 – 90	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді не менше ніж на 2 екзаменаційні питання або правильно, але недостатньо повно, відповів на всі 3 питання. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
50 – 75	Абітурієнт надав правильну та повну відповідь не менше ніж на одне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують задовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 49	Абітурієнт не надав правильної та повної відповіді на жодне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія»), якщо його оцінка за письмову екзаменаційну роботу становить **50 – 100 балів**.

Переведення екзаменаційної оцінки у **200-бальну шкалу** здійснюється шляхом **подвоєння** балів, отриманих абітурієнтом за письмову екзаменаційну роботу відповідно до таблиці 2.

Таблиця 2

Таблиця відповідності оцінок за екзаменаційну роботу оцінкам за шкалою 100 – 200 балів

Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200	Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200	Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200
		67	134	84	168
50	100,0	68	136	85	170
51	102	69	138	86	172
52	104	70	140	87	174
53	106	71	142	88	176
54	108	72	144	89	178
56	112	73	146	90	180
57	114	74	148	91	182
58	116	75	150	92	184

59	118	76	152	93	186
60	120	77	154	94	188
61	121	78	156	95	190
62	124	79	158	96	192
63	126	80	160	97	194
64	128	81	162	98	196
65	130	82	164	99	198
66	132	83	166	100	200

У випадку, якщо результати фахового вступного випробування за 200-бальною шкалою становлять менше 100 балів (0 – 99 балів), абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 056 «Політологія» (освітня програма: «Політологія»).

Голова фахової атестаційної комісії

С. О. Кисельов